

Les voor 60-plussers

Stapsgewijze **handleiding** voor docenten

INHOUDSOPGAVE

EEN LES SPECIAAL VOOR 60-PLUSSERS	3
KERNBOODSCHAPPEN EN LEERDOELEN.....	4
LEERDOELEN VOOR 60-PLUSSERS.....	4
OVER DE LES	5
STRUCTUUR EN DUUR VAN DE LES	5
VOORBEREIDING	5
LESMATERIAAL EN LINKS	8
ACHTERGRONDINFORMATIE VOOR DOCENTEN	8
DE LES IN STAPPEN	9
INLEIDING.....	9
DEEL 1 - DE EU EN ONS LAND	9
DEEL 2 - TOEN EN NU	13
DEEL 3 - DE INVLOED VAN ONS LAND IN DE EU	15
AFRONDING	17

Een les speciaal voor 60-plussers

Deze handleiding maakt deel uit van een pakket burgerschapsvorming over de Raad van de Europese Unie/Europese Raad. Er zijn zes lescategorieën zodat er voor elk onderwijsniveau in de EU geschikte lessen voorhanden zijn.

Deze handleiding bevat een lesplan dat speciaal is ontwikkeld voor mensen van 60 jaar en ouder. De les is niet geschikt voor individueel gebruik, maar als groepsactiviteit. Bijvoorbeeld tijdens een programma voor levenslang leren in een gemeenschapscentrum of een programma voor ouderen aan een universiteit.

Als deze les niet geschikt is voor uw groep, of als u ook lesgeeft aan andere groepen op andere onderwijsniveaus, bekijk dan zeker de andere lessen in het pakket burgerschapsvorming die speciaal bedoeld zijn voor:

- Leerlingen in het lager onderwijs - ± 9-12 jaar
- Leerlingen in het praktijkgericht (hoger) middelbaar onderwijs - ± 12-19 jaar
- Leerlingen in het theoriegericht (hoger) middelbaar onderwijs - ± 12-19 jaar
- Studenten in het praktijkgericht hoger onderwijs - ± 17-25 jaar
- Studenten in het theoriegericht hoger onderwijs - ± 17-25 jaar

Alle leerplannen in het kader van het pakket burgerschapsvorming vindt u via de volgende link: <https://www.consilium.europa.eu/nl/documents-publications/educational-resources-teach-learn-play/>. U vindt daar ook andere leermiddelen als u nog meer lessen over de EU wilt geven.

Let op: begin altijd met deze les aangezien ze uw doelgroep op een toegankelijke manier laat kennismaken met de EU.

Deze les is afgestemd op de onderwijsbehoeften van 60-plussers zoals Maria.

Maria (67) heeft het grootste deel van haar leven in hotels en restaurants gewerkt en is een paar jaar geleden met pensioen gegaan. Ze was getrouwd maar heeft geen kinderen. Sinds haar man is overleden, wil ze graag nieuwe mensen ontmoeten en nieuwe dingen leren.

Haar ideale les gaat over zaken die dichtbij haar staan. Ze vindt nieuwe informatie en veranderingen van perspectief interessant, zolang het niet te veel tegelijk is. Ze heeft tijd nodig om na te denken en nieuwe kennis te verwerken.

Maria wil meer weten over de EU zodat ze kan deelnemen aan gesprekken over politiek. Ze wil weten wat de EU doet voor ouderen en volgende generaties.

Kernboodschappen en leerdoelen

Het pakket burgerschapsvorming dat de Raad van de Europese Unie en de Europese Raad hebben ontwikkeld, heeft tot doel het hoe, wat en waarom van de Europese Unie en de instellingen van de Unie uit te leggen. De nadruk ligt op zaken die aansluiten bij de belangstelling van burgers van alle leeftijden. Het is de bedoeling hen te laten nadenken en discussiëren over hoe de EU hun leven beïnvloedt. Wanneer ouderen over de EU praten, moeten zij het gevoel hebben dat zij er deel van uitmaken.

Veel burgers in de EU vinden de EU en Europese samenwerking vanzelfsprekend. Het pakket geeft hun inzicht in de redenen waarom de 27 EU-lidstaten ervoor kiezen samen te werken. Dit is belangrijk als je echt wilt begrijpen waarom bepaalde kwesties niet op nationaal niveau kunnen worden aangepakt – en waarom het belangrijk is om oplossingen te vinden die voor alle Europeanen werken. Dat is het doel van de werkzaamheden van de Raad. De lidstaten onderhandelen tot zij een oplossing vinden die voor iedereen werkt. Solidariteit is van cruciaal belang.

De kernboodschappen van het pakket burgerschapsvorming over de Raad van de Europese Unie en de Europese Raad zijn:

- Europese politiek gaat over jou (wat en hoe)
- de 27 EU-landen werken samen voor het algemeen belang (waarom)

Leerdoelen voor 60-plussers

- Tijdens deze les krijgen de deelnemers een duidelijk beeld van hoe hun land en de EU met elkaar verbonden zijn.
- Tijdens deze les zullen de deelnemers de veranderingen tussen hun eigen leven en het leven van latere generaties in de EU in herinnering brengen, bespreken en vergelijken.
- Na de les kunnen de deelnemers uitleggen wat de EU doet voor hun dagelijks leven.
- Na de les zullen de deelnemers inzicht hebben in hoe hun eigen land de agenda van de EU beïnvloedt.

Over de les

Structuur en duur van de les

De les is verdeeld in drie delen en kan het best in 50 - 60 minuten worden onderwezen, afhankelijk van de tijd die u heeft. Hieronder wordt een tijdschema voorgesteld, gevolgd door een stapsgewijze beschrijving van de materialen en methoden.

5 min.	Deel 1: De EU en ons land (10 minuten)	Deel 2: Toen en nu (20 min.)	Deel 3: De invloed van ons land in de EU (20 min.)	5 min.
60 minuten				

Vorbereiding

Dit is een kant-en-klaar en stapsgewijs lesplan voor docenten. Een goede voorbereiding is noodzakelijk. U kunt de les afstemmen op de achtergrond en de onderwijsbehoeften van uw groep. Zorg ervoor dat u zich voorbereidt aan de hand van de vermelde nuttige links, en aarzel niet om uw eigen kennis of onderzoek te gebruiken.

Hoe kunt u zich voorbereiden?

Zorg ervoor dat u weet hoeveel deelnemers de les zullen bijwonen en hoeveel tijd u heeft. Als de les zoals in de handleiding beschreven niet aansluit bij het aantal deelnemers of bij de beschikbare tijd, probeer dan zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven als u iets in de lesopbouw verandert. U kunt de meegeleverde slides gebruiken om u tijdens de les aan de voorgestelde opbouw te houden.

Vorbereiding voor deel 1: De EU en ons land

Slides 1-5 gaan over de EU in het algemeen en zijn direct bruikbaar. Slides 6, 7 en 8 zijn bedoeld om het verband te leggen met uw

nationale/regionale/lokale situatie. Deze slides moet u nog aanvullen volgens de onderstaande richtsnoeren.

Voorbereiding slide 6: Algemene informatie

Zoek de volgende informatie op en voeg deze toe zoals aangegeven:

- Wanneer is uw land lid geworden van de Europese Unie?
(Vind de informatie over uw land op https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_nl)
- Hoeveel EP-leden heeft uw land in het Europees Parlement?
(Vind de informatie voor uw land op <https://www.europarl.europa.eu/meps/nl/home>)
- Wie is de EU-commissaris voor uw land? Wat is zijn/haar beleidsterrein?
(Vind de informatie over uw land op https://commissioners.ec.europa.eu/index_nl)
- Welke twee nationale ministers (die de deelnemers waarschijnlijk kennen) hebben veel te maken met EU-beleid? (bijvoorbeeld de minister van Buitenlandse Zaken, Klimaat of Landbouw)
- De naam van uw staatshoofd (president) of regeringsleider (premier) die de EU-toppen bijwoont (schrap wat niet van toepassing is).

De laatste twee punten zijn gebaseerd op uw huidige nationale politieke situatie.

Voorbereiding slide 7: De EU in onze regio

- Gebruik de website “Wat Europa voor mij doet” om projecten in uw regio te vinden: <https://what-europe-does-for-me.europarl.europa.eu/nl/region>
- Beschrijf kort een of twee door de EU gefinancierde projecten waarin uw deelnemers mogelijk geïnteresseerd zijn. U hoeft hier niet in detail te treden; het doel is de deelnemers te laten zien dat de EU altijd betrokken is bij iets in de buurt.

Voorbereiding slide 8: Actuele kwesties

- Bekijk uw nationale nieuwsbronnen en kies een onderwerp uit de actualiteit dat betrekking heeft op de EU. Bijvoorbeeld: EU-wetgeving die is omgezet in nationaal beleid, of een recente EU-top die uw staatshoofd

of regeringsleider bijwoonde. Kies een onderwerp dat niet politiek gevoelig is. Het doel is informatie te verstrekken, niet om een politiek debat op gang te brengen.

- Voeg een screenshot van een artikel met dit nieuws toe op de plek van de placeholder op de slide.

Vorbereitung voor deel 2: Toen en nu

1. Controleer vóór het begin van de les de meegeleverde slides en de onderwerp-/stellingbladen zodat u een idee heeft van de stellingen waar de deelnemers over zullen discussiëren.
2. Verdeel de deelnemers in kleine groepen. Er zijn zes onderwerpen/stellingen. Als u veel deelnemers heeft, kunt u hetzelfde onderwerp/dezelfde stelling aan meer dan één groep toewijzen. (Als u meer dan zes groepen heeft, kunt u sommige onderwerpen herhalen.) Als u niet veel deelnemers heeft, kunt u ervoor kiezen minder dan zes onderwerpen te gebruiken.
3. Druk het aantal bladen met onderwerpen/stellingen af dat u nodig heeft.

Vorbereitung voor deel 3: De invloed van ons land in de Europese Unie

1. Voor dit deel van de les hebben de deelnemers een elektronisch apparaat met internettoegang nodig. Dit kan een smartphone, tablet of computer zijn.
2. Besluit of u wilt dat de deelnemers hun eigen apparaat meenemen of dat u een aantal of alle apparaten voor hen meeneemt. Zorg dat er voldoende apparaten zijn of laat de deelnemers voldoende apparaten meenemen. Er moet ten minste één elektronisch apparaat per groep deelnemers zijn. Als er meer beschikbaar zijn, kunnen deze gelijkmatig over de groepen worden verdeeld.
3. Raadpleeg de website “De EU in ons dagelijks leven” die de deelnemers zullen gebruiken: <https://www.consilium.europa.eu/nl/the-eu-in-your-daily-life/>
4. Raadpleeg de meegeleverde slides en de website over de prioriteiten van de EU voor meer informatie: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_nl
5. Vul op slide 15 de laatste keer in dat uw land het EU-voorzitterschap bekleedde en de eerstvolgende keer dat uw land weer aan de beurt is.

Lesmateriaal en links

- Powerpointslides
- Onderwerp-/stellingbladen

Het bovenstaande materiaal kunt u vinden onder de volgende link:

<https://www.consilium.europa.eu/nl/documents-publications/educational-resources-teach-learn-play/>

- Elektronische apparaten voor deel 3 van de les (smartphone, tablet of computer)

Achtergrondinformatie voor docenten

Gedetailleerde achtergrondinformatie over de Raad van de Europese Unie, de Europese Raad en de Europese Unie in het algemeen vindt u op de volgende websites:

<https://www.consilium.europa.eu/nl/>

https://european-union.europa.eu/index_nl

Of bekijk de online-publicatie “[De Europese Unie in het kort: Europa in 12 lessen](#)”

De les in stappen

Volg deze stappen om de les met uw groep uit te voeren. **Zorg ervoor dat u de nodige voorbereidingen treft**, zoals hierboven beschreven.

Inleiding max. 5 minuten

Als u regelmatig lesgeeft aan de groep, heet de deelnemers dan kort welkom en vertel hen waar het vandaag over gaat, zonder al te veel in detail te treden.

Als u de groep slechts één keer voor u zult hebben, zorg er dan voor dat iedereen zich welkom voelt en stel uzelf in het kort voor (naam, organisatie en de reden van uw komst). Vertel hen waar u het vandaag over wilt hebben, zonder al te veel in detail te treden.

Let op: als u genoeg tijd heeft, kunt u overwegen of u de deelnemers wilt vragen zich kort voor te stellen.

Deel 1 - De EU en ons land 10 minuten

Deel 1 van de les heeft voornamelijk tot doel de deelnemers de informatie over de EU te geven die zij nodig hebben om te zien welk verband er is tussen de EU en hun eigen leven.

Dit eerste deel telt zeven slides. De eerste vier gaan over de EU en haar instellingen in het algemeen, en de laatste drie hebben specifiek betrekking op de EU en uw land. Zie het deel over de voorbereiding **waarin staat aangegeven hoe u ervoor zorgt dat de juiste informatie op de slides wordt ingevoerd.**

Het doel is de deelnemers voldoende informatie te geven zodat zij voorbereid zijn op deel 2 en 3 van de les.

De slides presenteren

Zorg ervoor dat u niet teveel informatie op één slide zet. Hieronder volgt een beschrijving van wat de deelnemers van elke slide zouden moeten onthouden. U heeft ongeveer één minuut om elke slide te presenteren. U kunt dit deel ook interactiever maken door de deelnemers te vragen wat zij weten over de verschillende onderwerpen (slides) voordat u de informatie presenteert. U kunt de facultatieve vragen hieronder (onder elke slide) gebruiken om de presentatie interactiever te maken.

Let op: geef duidelijk aan of u tijdens of na uw presentatie vragen wenst te beantwoorden.

Slide 2: Oplossingen vinden voor grensoverschrijdende problemen

De Europese Unie is een gezamenlijk project voor economische en politieke samenwerking tussen 27 lidstaten.

Door samen te werken, staan de lidstaten sterker. De EU is een supranationale politieke speler, wat betekent dat de besluitvorming over bepaalde onderwerpen gezamenlijk gebeurt. De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering op nationaal niveau van de besluiten die op EU-niveau zijn genomen.

Slide 3: Het ontstaan van de EU en een tijdslijn

Het verhaal van de EU loopt van samenwerking bij de handel in kolen en staal om ervoor te zorgen dat er “nooit meer” oorlog op het continent zou zijn, tot de Unie van waarden die we vandaag kennen.

Facultatieve vragen die u kunt stellen om de sessie interactiever te maken:

- Wat weet u van het ontstaan van de EU?
- Wanneer is de Europese integratie begonnen?

Slide 4: De EU-instellingen en wat ze doen

Europese Raad: staatshoofden en regeringsleiders die beslissen over de politieke koers en prioriteiten van de EU.

Europese Commissie: de onafhankelijke uitvoerende macht van de EU. Eén commissaris per lidstaat. Stelt nieuwe EU-wetgeving voor.

Europees Parlement: “de stem van het volk” in de EU. Democratische controle op het wetgevingsproces. Deelt de wetgevende macht met de Raad van de Europese Unie.

Raad van de Europese Unie: “de stem van de lidstaten” in de EU. Eén minister uit elk land voor elk van de tien onderwerpen. Deelt de wetgevende macht met het Europees Parlement.

Facultatieve vragen die u kunt stellen om de sessie interactiever te maken:

- In welke instelling komen de staatshoofden en regeringsleiders bijeen?
- Welke instelling stelt EU-wetten voor?
- Welke EU-instelling wordt rechtstreeks verkozen door de burgers van de EU?
- Welke EU-instelling vertegenwoordigt de regeringen van de lidstaten?

Slide 5: Europese wetgeving

Nadat de Europese Raad de prioriteiten heeft bepaald, stelt de Europese Commissie nieuwe wetgeving voor. Zowel het Europees Parlement als de Raad van de Europese Unie debatteren over, brengen wijzigingen aan in en stemmen over de voorgestelde wetgeving, zo nodig in verschillende rondes. Als de wetgeving wordt aangenomen, is de Europese Commissie er verantwoordelijk voor dat de wetgeving wordt gehandhaafd en dat de lidstaten de wetgeving op nationaal niveau uitvoeren/ratificeren.

Facultatieve vragen die u kunt stellen om de sessie interactiever te maken:

- Weet u hoe EU-wetgeving wordt aangenomen?

Slide 6: Algemene informatie over ons land in de EU

Statistieken en cijfers zoals die door u zijn voorbereid.

Facultatieve vragen die u kunt stellen om de sessie interactiever te maken:

- Wanneer is ons land lid geworden van de Europese Unie?

Slide 7: De EU in onze regio

Projecten in de regio die u wilt belichten. Uiteraard worden veel onderwerpen op internationaal en nationaal niveau behandeld. Maar zoals

de deelnemers hier zien, is de EU ook dichtbij. De EU financiert een groot aantal regionale projecten.

(Facultatieve vraag die u kunt stellen om de sessie interactiever te maken)

- Bent u op de hoogte van door de EU gefinancierde projecten in onze regio?

Slide 8: Actuele kwesties in ons land met betrekking tot de EU

Afhankelijk van het nieuwsartikel dat u tijdens de voorbereiding heeft gekozen.

Vragen tijdens/na uw presentatie

- Zorg ervoor dat er wat tijd overblijft voor vragen. Als u het antwoord op bepaalde vragen niet weet, vertel de deelnemers dan dat u het later op zult zoeken en erop terug zult komen. U kunt dit doen terwijl ze individueel werken in deel 3 van de les.
- Belangrijke opmerking: sommige deelnemers willen mogelijk een politieke discussie beginnen over de Europese Unie of een bepaald onderwerp. Dit deel van de les is daar niet het juiste moment voor. Als dit gebeurt, vertel de deelnemers dan dat er in deel 3 van de les gelegenheid is om over de prioriteiten van de EU praten.

Deel 2 - Toen en nu 20 minuten

De deelnemers praten in kleine groepjes. Het doel is om herinneringen op te halen, ervaringen te delen en het leven voor (of vlak na) de toetreding tot de Europese Unie te vergelijken met de situatie nu. In welke zin is het leven van hun kleinkinderen of andere jongeren die ze kennen anders dan het leven van de deelnemers toen ze zelf jong waren? De onderwerpen gaan over veranderingen die zij persoonlijk hebben zien gebeuren:

- **Vrede:** onze kleinkinderen leven in een vreedzamer Europa dan wij toen we zo oud waren
- **Infrastructuur:** de infrastructuur is verbeterd sinds ons land tot de EU is toegetreden
- **Economie:** onze economie is gegroeid dankzij het EU-lidmaatschap
- **Reizen/toerisme:** jongere generaties hebben meer van Europa gezien dan ik
- **Bescherming van cultureel erfgoed:** ons cultureel erfgoed wordt beschermd dankzij EU-financiering
- **Werken en studeren in het buitenland:** ik kon werken en/of studeren in een ander Europees land toen ik jong was.

Maak discussiegroepen (2 minuten)

1. Tijdens de voorbereiding heeft u besloten hoeveel groepen u wilt maken. U heeft ook het aantal onderwerp-/stellingbladen afgedrukt dat u nodig heeft.
2. Verdeel de deelnemers in kleine groepen en laat ze samen zitten. U kunt ze zelf in groepen verdelen, maar aangezien u met volwassenen werkt, kunnen ze ook zelf groepen maken.
3. Geef elke groep een onderwerp-/stellingblad.

Instructies (1 minuut)

Vertel de deelnemers dat ze ongeveer 10-15 minuten hebben om het onderwerp en de stelling te bespreken. Zorg ervoor dat ze het doel van de oefening begrijpen: het gaat niet zozeer om het geven van hun mening over de stelling, maar meer om de veranderingen die ze opmerken tussen toen en nu. *In welke zin is het leven van hun kleinkinderen of andere jongeren die ze*

kennen anders dan het leven van de deelnemers toen ze zelf jong waren wat deze onderwerpen betreft?

Groepsdiscussies (15 minuten)

1. Laat de groepen 10-15 minuten praten, afhankelijk van de kwaliteit van de discussies. Als de discussies na 10 minuten minder vruchtbaar worden, stap dan over op de plenaire reflectie (zoals hieronder beschreven).
2. Blijf tijdens dit deel van de les zelf ook actief. Loop rond en zorg ervoor dat u intervenieert als een discussie van het onderwerp afdwaalt, in een negatieve spiraal belandt of als er maar één deelnemer in de groep het woord neemt.

Plenaire reflectie (facultatief) of uw eigen reflectie (max. 5 minuten)

1. Als u tijd heeft, laat dan een aantal mensen plenair reflecteren op de discussie die in hun groep is gevoerd. Wat zijn de grootste veranderingen die zij tussen toen en nu over hun onderwerp hebben opgemerkt? Zorg dat het constructief en positief is. Als deelnemers alleen negatieve veranderingen delen, vraag dan of er iemand is die ook een positieve verandering kan noemen.
2. Als de discussies zo vruchtbaar zijn dat er na 15 minuten nog wordt gepraat, beëindig dit onderdeel dan door uw eigen snelle reflectie te geven op grote veranderingen tussen toen en nu die u in de verschillende groepen heeft gehoord.

Deel 3 - De invloed van ons land in de EU

20 min.

De deelnemers hebben nu een stukje theorie gehad om hun kennis over de EU bij te spijkeren en ze hebben hun persoonlijke inzichten over de verschillen tussen het leven toen en nu met elkaar gedeeld. In het laatste deel krijgen de deelnemers de kans om de website “De EU in ons dagelijks leven” kort te bekijken om te zien hoe sommige EU-onderwerpen rechtstreeks van invloed zijn op hun eigen leven.

Op basis van de informatie die zij verzamelen, zal hun worden gevraagd om uit tien onderwerpen een keuze te maken waar de EU zich in de toekomst volgens hen op zou moeten richten.

De deelnemers bespreken vervolgens plenair of er overeenkomsten bestaan tussen de keuze die zij hebben gemaakt en de prioriteiten van de EU voor 2024-2029. Op deze manier komen de deelnemers te weten hoe de prioriteiten van de EU worden vastgesteld en hoe hun land (politiek) betrokken is bij de opstelling van de strategische agenda van de EU.

De deelnemers hebben een elektronisch apparaat nodig voor dit deel van de les. Te gebruiken website: [De EU in ons dagelijks leven](#) (er staat een QR-code vermeld op de slides).

Instructies (2 minuten)

1. Vertel de deelnemers dat ze nu hun elektronische apparaat kunnen pakken of achter een computer kunnen gaan zitten.
2. Het doel van de volgende activiteit is dat de deelnemers zelf zien dat de onderwerpen die voor hen of voor hun land belangrijk zijn, op de agenda van de EU komen en de EU hier dan werk van maakt. De EU bepaalt haar eigen agenda niet. Deze is in feite gebaseerd op wat de lidstaten thuis zien gebeuren. Vervolgens besluiten ze op welke gebieden ze het belangrijk vinden samen te werken.
3. Help de deelnemers naar de website “De EU in ons dagelijks leven” te navigeren. Vertel de deelnemers dat ze ongeveer tien minuten hebben om de website te bekijken.

De website bekijken (8 minuten)

1. Laat de deelnemers zelfstandig de website bekijken. Help deelnemers die wat begeleiding nodig hebben.

2. Maak duidelijk dat deze activiteit slechts bedoeld is om een indruk te krijgen van de activiteiten van de EU die invloed hebben op hun dagelijks leven, en dat ze de tijd kunnen nemen om meer te lezen over de onderwerpen die hen het meest interesseren.

Let op: Als u extra tijd heeft, laat de deelnemers deze tijd dan gebruiken om de website wat langer te bekijken.

Rangschikking van uw eigen prioriteiten (3 minuten)

1. Vraag de deelnemers te stoppen met wat ze aan het doen zijn en hun apparaat weg te leggen. Als ze de website nog verder willen bekijken, vertel ze dan dat u de link straks zult delen.
2. Toon de slide met de acht onderwerpen van de website:

Voeding	Aankopen	Internet	Buitenleven
Gezondheid	Loopbaan	Geld	Reizen

En twee extra onderwerpen:

Waarden	Veiligheid
---------	------------

3. Vraag de deelnemers uit deze tien onderwerpen een top drie te kiezen. Van welke onderwerpen vindt u dat ze hoog op de prioriteitenlijst van de EU moeten staan?

EU-prioriteiten voor 2024-2029 (7 minuten)

1. Gebruik de slides om uit te leggen hoe de EU-agenda wordt bepaald. Zorg ervoor dat de deelnemers het algemene idee begrijpen dat de politieke agenda en strategie worden bepaald door de leiders van de EU-27 in de Europese Raad, waarvan hun eigen staatshoofd of regeringsleider deel uitmaakt.
2. Laat vervolgens zien wat de EU-prioriteiten voor 2024-2029 zijn. Vraag uw deelnemers of zij een van de prioriteiten uit hun eigen top drie in de EU-prioriteiten terugvinden. Laat een aantal deelnemers kort reageren.
3. Wijs erop dat alle tien de onderwerpen (en meer) onderdeel uitmaken van de drie hoofdprioriteiten:
 - Een vrij en democratisch Europa: waarden, internet, loopbaan, gezondheid, aankopen enz.
 - Een sterk en veilig Europa: veiligheid, geld, aankopen, reizen enz.

- Een welvarend en concurrerend Europa: geld, loopbaan, buitenleven, voeding enz.
4. Sluit af met de boodschap dat de Europese Unie een gezamenlijk project is voor economische en politieke samenwerking tussen 27 lidstaten die dezelfde waarden delen en ervoor kiezen samen te werken om sterker te staan.
 5. Daarnaast: Het kort noemen van het roulerende voorzitterschap van de Europese Unie kan de deelnemers meer inzicht geven. U kunt de video op slide 15 tonen (1 min. 49).
Let op: Er is ook een les over het roulerende voorzitterschap in het pakket burgerschapsvorming.

Afronding min. 5 minuten

1. Vraag een aantal deelnemers wat zij tijdens deze les hebben gedaan. Kan een van hen u iets vertellen over wat hij of zij heeft geleerd? Wat weet u nu wat u voorheen niet wist?
2. Controleer of de boodschap over samenwerken is aangekomen door een aantal deelnemers te vragen waarom de 27 lidstaten samenwerken.
3. Beantwoord een aantal laatste vragen die de deelnemers mogelijk hebben.

*Onze kleinkinderen leven
in een vreedzamer Europa
dan wij toen we zo oud
waren*

*Onze kleinkinderen leven
in een vreedzamer Europa
dan onze families of onze
landen 100 jaar geleden.*

Infra- structuur

*De infrastructuur is
verbeterd sinds ons
land tot de EU is
toegegetreden.*

Economie

*Onze economie is
gegroeid dankzij het
EU-lidmaatschap.*

Reizen, toerisme

*Jongere generaties
hebben meer van
Europa gezien dan ik.*

Cultureel erfgoed

*Ons cultureel erfgoed
wordt beschermd
dankzij
EU-financiering.*

Werken en studeren

*Ik kon werken en/of
studeren in een ander
Europees land
toen ik jong was.*